

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

AJÁNLÁSOK

TANÁCS

A 2013–2020-as időszakra szóló, kábítószer elleni uniós stratégia

(2012/C 402/01)

ELŐSZÓ

(1) Ez a kábítószer elleni uniós stratégia átfogó politikai keretként szolgál, továbbá prioritásokat állapít meg a tagállamok és az EU intézményei által a 2013–2020-as időszakra meghatározott, kábítószer elleni uniós politika tekintetében. A stratégia kerete, célja és célkitűzései két egymást követő négyéves kábítószer elleni cselekvési terv alapjául szolgálnak.

(2) E stratégia alapját mindenekelőtt az uniós jog alapelvei képezik, és a stratégia minden tekintetben képviseli az Unió alapértékeit: az emberi méltóság, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a szolidaritás, a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartását. Célja a társadalom és az egyén jólétének védelme és növelése, a közegészségügy védelme, magas szintű biztonság nyújtása a lakosság számára, valamint a kábítószer-jelenség kiegyensúlyozott, integrált és tényeken alapuló megközelítése.

(3) A stratégia alapját képezi még a nemzetközi jog, a tiltott kábítószeresek jelenségének kezelésére vonatkozó nemzetközi jogi keretet biztosító ENSZ-egyezmények ⁽¹⁾, valamint az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata. A kábítószer elleni uniós stratégia figyelembe veszi a vonatkozó politikai ENSZ-dokumentumokat, többek között az ENSZ által 2009-ben elfogadott, a világ kábítószer-problémájának megoldására irányuló egységes és kiegyensúlyozott stratégia érdekében folytatott nemzetközi együttműködésről szóló politikai nyilatkozatot és cselekvési tervet, amely szerint a kábítószer-kereslet és -kínálat csökkentése a tiltott kábítószeresek elleni politika egymást kölcsönösen erősítő elemei, valamint az ENSZ HIV-ről/AIDS-ről szóló politikai nyilatkozatát is. A stratégia a Lisszaboni Szerződésben meghatározott elvek, valamint az Unió és az egyes tagállamok hatáskörei alapján készült. Ennek során a szubszidiaritás és az arányosság elvét kellőképpen figyelembe vették, hiszen ez az uniós stratégia a nemzeti stratégiák értékét kívánja növelni. A stratégiát ezekkel az elvekkel és hatáskörökkel összhangban kell végrehajtani. A stratégia emellett teljes mértékben tiszteletben tartja az emberi jogokról szóló európai egyezményt és az EU Alapjogi Chartáját.

(4) A tiltott kábítószeresek területére vonatkozó, ezen uniós stratégián keresztül ösztönzött és koordinált prioritásoknak és fellépéseknek 2020-ra átfogó hatást kell gyakorolniuk az EU kábítószerhelyzetének fő aspektusaira. Biztosítaniuk kell az emberi egészség magas szintű védelmét, valamint a társadalmi stabilitást és biztonságot a kábítószer-kereslet és -kínálat csökkentését célzó intézkedéseknek, fellépéseknek és megközelítéseknek a nemzeti, uniós és nemzetközi szinten koherens, eredményes és hatékony végrehajtása révén, valamint az ezen cselekvések végrehajtásával kapcsolatos esetleges nem szándékolt negatív következmények minimalizálása útján.

(5) A kábítószer-jelenség nemzeti és nemzetközi ügy, amelyet globális összefüggéseiben kell megközelíteni. Ebben a tekintetben az uniós szinten való koordinált fellépés fontos szerepet játszik. Ez a kábítószer elleni uniós stratégia közös és tényeken alapuló keretet biztosít az Unión belül és azon kívül tapasztalható

⁽¹⁾ A kábítószeresekről szóló, az 1972. évi jegyzőkönyvvel módosított 1961. évi egységes ENSZ-egyezmény, a pszichotróp anyagokról szóló egyezmény (1971), valamint a kábítószeresek és pszichotróp anyagok tiltott kereskedelme elleni egyezmény (1988).

kábítószer-jelenségre adandó válaszhoz. Az együttes és egymást kiegészítő fellépések keretének biztosításával a stratégia garantálja, hogy az erre a területre összpontosított forrásokat eredményesen és hatékonyan használják fel, figyelembe véve egyúttal a tagállamok és az uniós intézmények intézményi és pénzügyi korlátait és kapacitását is.

(6) A stratégia célja hozzájárulni a kábítószer-kereslet és -kínálat Unión belüli csökkentéséhez, továbbá a kábítószerrel kapcsolatos egészségügyi és társadalmi kockázatok és ártalmak csökkentéséhez egy olyan, a nemzeti szakpolitikákat támogató és kiegészítő stratégiai megközelítés révén, amely keretet biztosít a koordinált és közös fellépéseknek, valamint az EU e téren folytatott nemzetközi együttműködésének alapjául és politikai keretekül szolgál. Ezt integrált, kiegyensúlyozott és tényeken alapuló megközelítésen keresztül éri el.

(7) Végezetül, a stratégia a korábbi kábítószer elleni uniós stratégiák és az azokhoz kapcsolódó cselekvési tervek végrehajtásából levont tanulságokra épít, ideértve az EU 2005–2012-es kábítószer elleni stratégiájának külső értékeléséből származó eredményeket és ajánlásokat is, ugyanakkor figyelembe veszi a kábítószer elleni politika területén uniós és nemzetközi szinten kialakult egyéb fejleményeket, illetve végzett cselekvéseket.

I. Bevezetés

(8) A stratégia felhasználja az elmúlt néhány évben meghatározott új megközelítéseket és kihívásokat, többek között az alábbiakat:

- a politoxikomán kábítószer-használat növekvő elterjedése, ideértve az engedélyezett szerek, így az alkohol és a receptre kapható, ellenőrzött gyógyszerek, valamint a tiltott kábítószeres együttes fogyasztását is,
- a nem opioid szerek használata irányába mutató tendencia, valamint az új pszichoaktív anyagok megjelenése és elterjedése,
- a receptre kapható, ellenőrzött gyógyszerekhez való hozzájutás biztosításának és javításának szükségessége,
- a kábítószer-kereslet csökkentésével kapcsolatos szolgáltatások minőségi javításának, kiterjesztésének és diverzifikálásának szükségessége,
- a vér útján terjedő betegségek, különösen a hepatitis C vírus továbbra is gyakori előfordulása az intravénás kábítószeresek körében, valamint a HIV-fertőzés és más, vér útján terjedő betegségek újabb kitörésének az intravénás kábítószer-fogyasztáshoz kötődő potenciális kockázata,
- a kábítószerrel kapcsolatos halálozások továbbra is magas prevalenciája az Unióban,
- a kábítószer-fogyasztás integrált egészségügyi megközelítésének a szükségessége, amely megközelítés – többek között – a pszichiátriai komorbiditásra is kiterjed,
- a tiltott kábítószeres piacának dinamikája, beleértve a kábítószer-kereskedelem változó útvonalaival, a határokon átnyúló szervezett bűnözést és az új kommunikációs technológiáknak a tiltott kábítószeres és új pszichoaktív anyagok forgalmazása megkönnyítésére történő használatát,
- a prekursoroknak, a pre-prekursoroknak és az illegális kábítószer-előállításához szükséges egyéb alapvető vegyi anyagoknak a legális kereskedelemről az illegális piacra való eltérítése, illetve bizonyos vegyi anyagok hígítószerként történő felhasználásra való eltérítése megakadályozásának szükségessége.

(9) A kábítószer elleni uniós stratégia célkitűzései:

- a kábítószer-kereslet, a kábítószer-függőség és a kábítószerrel kapcsolatos egészségügyi és társadalmi kockázatok és ártalmak mérhető csökkenéséhez való hozzájárulás,
- a tiltott kábítószeres piacának megzavarásához és a tiltott kábítószeres beszerizhetőségének mérhető csökkenéséhez való hozzájárulás,
- aktív párbeszéd és a kábítószerrel kapcsolatos fejlemények és kihívások elemzésén keresztül uniós és nemzetközi szintű koordináció ösztönzése,

- az EU, valamint harmadik országok és nemzetközi szervezetek között a kábítószerrel kapcsolatos kérdésekről folytatott párbeszéd és együttműködés megerősítése,
- a figyelemmel kísérés, a kutatás és az értékelés eredményeinek jobb terjesztéséhez, valamint a kábítószer-jelenség valamennyi vonatkozásának és a beavatkozások hatásának jobb megértéséhez való hozzájárulás annak érdekében, hogy megbízható és átfogó tényalapot nyújtson a szakpolitikákhoz és a cselekvésekhez.

(10) A stratégia a tiltott kábítószer-területén az EU által elért eredményekre ⁽¹⁾ épít, és az aktuális kábítószer-helyzet – elsősorban a Kábítószer és Kábítószerfüggőség Európai Megfigyelőközpontjától (EMCDDA) származó – folyamatos, átfogó értékelését veszi alapul, egyszersmind elismerve az aktuális fejleményekre és kihívásokra való proaktív reakálás szükségességét.

(11) A stratégia két szakpolitikai területre tagolódik: a kábítószer-kereslet csökkentése és a kábítószer-kínálat csökkentése, valamint három átfogó kérdéskörre koncentrálni: a) koordináció, b) nemzetközi együttműködés és c) kutatás, tájékoztatás, figyelemmel kísérés és értékelés. Két egymást követő cselekvési tervben, amelyet az adott elnökségek 2013-ban, illetve 2017-ben határoznak meg, konkrét intézkedések kerülnek megfogalmazásra, amelyhez időbeosztást, felelősöket, mutatókat és értékelési eszközöket fognak társítani.

(12) A jelenlegi kábítószer-helyzetet és a stratégia végrehajtásához kapcsolódó szükségleteket kellően figyelembe véve, mindkét politikai területről és mindhárom átfogó kérdéskörből ki fognak választani egy bizonyos számú célzott intézkedést, amelyet a következő kritériumok alapján beépítenek a cselekvési tervekbe:

- a) az intézkedéseknek tényeken kell alapulniuk, tudományosan megbízhatónak és költséghatékónak kell lenniük, valamint megvalósítható és mérhető, értékelhető eredményekre kell törekedniük;
- b) az intézkedések időhöz kötöttek, referenciaértékek és teljesítménymutatók társulnak azokhoz, valamint felelősöket neveznek meg végrehajtásuk, a jelentéstétel és az értékelés tekintetében;
- c) az intézkedéseknek egyértelmű uniós vonatkozással kell bírniuk és értéktöbbletet kell jelenteniük.

(13) Annak biztosítása érdekében, hogy a stratégia és az ahhoz tartozó cselekvési tervek végrehajtása folyamatos figyelmet kapjon, valamennyi elnökség – a Bizottság támogatásával, valamint az EMCDDA és az Europol nyújtotta technikai információk alapján – hivatali idejében foglalkozik a kábítószerrel foglalkozó horizontális munkacsoport által vizsgálandó prioritásokkal és intézkedésekkel, továbbá figyelemmel kíséri az előrehaladást. A Bizottság figyelembe veszi a tagállamok és az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) által nyújtott tájékoztatást, valamint az EMCDDA, az Europol és egyéb uniós szervek, illetve a civil társadalom által elérhetővé tett információkat, és ezek alapján az elért eredményekről félévenként jelentést készít azzal a céllal, hogy felmérje a kábítószer elleni uniós stratégiában és az ahhoz kapcsolódó cselekvési terv(ek)ben meghatározott célok és prioritások végrehajtását.

(14) A Bizottság figyelembe veszi a tagállamok által nyújtott tájékoztatást, valamint az EMCDDA, az Europol és egyéb érintett uniós intézmények és szervek, illetve a civil társadalom által elérhetővé tett információkat, és ezek alapján kezdeményezni fogja a stratégia külső, a 2016-ig terjedő időszakra vonatkozó féldísz értékelését a 2017–2020-as időszakra szóló második cselekvési terv előkészítése céljából. A kábítószer elleni stratégia és az ahhoz kapcsolódó cselekvési terv 2020-ban történő befejeződésével a Bizottság kezdeményezni fogja azok végrehajtásának átfogó külső értékelését. Ezen értékelésnek figyelembe kell vennie a tagállamoktól, az EMCDDA-tól, az Europoltól, más érintett uniós intézményektől és szervektől, valamint a civil társadalomtól begyűjtött információkat, illetve a korábbi értékeléseket is annak érdekében, hogy az EU kábítószer elleni politikájának további alakításához adalékokkal és ajánlásokkal szolgáljanak.

(15) Céljai elérése, valamint a hatékonyság biztosítása érdekében a 2013–2020-as időszakra szóló, kábítószer elleni uniós stratégia – a lehetőségek szerint – a kábítószer elleni politika területén már meglévő és működő, az ezen szakpolitikához kapcsolódó megbízatással rendelkező vagy az ezen szakpolitika fontos vonatkozásai szempontjából releváns uniós eszközöket és szerveket veszi igénybe (ezek különösen az EMCDDA, az Europol, az Eurojust, az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ (ECDC) és az Európai Gyógyszerügynökség), valamint együttműködik az Unión kívüli szervezetekkel [mint például az ENSZ Kábítószer- és Bűnügyi Hivatalával (UNODC), a Vámigazgatások Világszervezetével (WCO), az Egészségügyi Világszervezettel (WHO) és a Pompidou Csoporttal]. A Bizottság, a főképviselő, a Tanács és az Európai Parlament biztosítják, hogy az EU-nak a tiltott kábítószer-területén hozott intézkedései összehangoltak és egymást kiegészítők legyenek.

⁽¹⁾ Az EU kábítószer elleni stratégiájának (2005–2012) és cselekvési terveinek független értékeléséről szóló jelentés (lásd: http://ec.europa.eu/justice/anti-drugs/files/rand_final_report_eu_drug_strategy_2005-2012_en.pdf).

(16) Uniós és nemzeti szinten egyaránt megfelelő és célzott forrásokat kell biztosítani az ezen kábítószer elleni uniós stratégia céljainak teljesítéséhez.

II. Szakpolitikai terület: a kábítószer-kereslet csökkentése

(17) A kábítószer-kereslet csökkentése több egyenlően fontos és egymást kölcsönösen erősítő intézkedésből áll, többek között a (környezeti, egyetemes, szelektív és indikált) megelőzésre, a korai észlelésre és beavatkozásra, a kockázatcsökkentésre és az egészségkárosodás mérséklésére, a kezelésre, a rehabilitációra, a társadalmi visszailleszkedésre és a felépülésre vonatkozóan.

(18) A kábítószer-kereslet csökkentése területén a 2013–2020-as időszakra szóló, kábítószer elleni uniós stratégia célja, hogy integrált, multidiszciplináris és tényeken alapuló megközelítést követve, valamint az egészségügyi, a társadalmi és az igazságügyi szakpolitikák közötti koherencia ösztönzésével és megőrzésével hozzájáruljon a tiltott kábítószeres használatának mérhető csökkenéséhez, és későbbre tolja a kábítószer-használat megkezdésének korát a használatnak, a függőségnek és a kábítószerrel kapcsolatos egészségügyi és társadalmi kockázatoknak és ártalmaknak a megelőzése és csökkentése érdekében.

(19) A kábítószer-kereslet csökkentése területén a következő prioritások kerültek meghatározásra (ezek sorrendje nem jelent fontossági sorrendet):

- (19.1) A kábítószer-kereslet csökkentését célzó eredményes és diverzifikált intézkedések rendelkezésre állásának, elérhetőségének és hatókörének a növelése, a legjobb gyakorlatok alkalmazásának és cseréjének az ösztönzése, valamint minőségi normák kidolgozása és végrehajtása a (környezeti, egyetemes, szelektív és indikált) megelőzésre, a korai észlelésre és beavatkozásra, a kockázatcsökkentésre és az egészségkárosodás mérséklésére, a kezelésre, a rehabilitációra, a társadalmi visszailleszkedésre és a felépülésre vonatkozóan.
- (19.2) A megelőzési programok rendelkezésre állásának és a programok hatékonyságának a javítása (a kezdeti hatástól a hosszú távú fenntarthatóságig), valamint a tiltott kábítószeres és az egyéb pszichoaktív anyagok használata kockázatának, valamint az azzal kapcsolatos következményeknek a fokozott tudatosítása. E célból a megelőzési intézkedéseknek korai észlelésre és beavatkozásra, az egészséges életmód ösztönzésére és a célzott (vagynis szelektív és indikált) megelőzésre is ki kell terjedniük, továbbá a családokra és a közösségekre kell irányulniuk.
- (19.3) Az eredményes kábítószerkereslet-csökkentési intézkedések számának növelése és kidolgozása az olyan kihívások kezelésére, mint például a politoxikomán kábítószer-használat, többek között az engedélyezett és a tiltott szerek kombinált fogyasztása, a receptre kapható, ellenőrzött gyógyszerekkel való visszaélés és az új pszichoaktív anyagok használata.
- (19.4) Olyan eredményes kockázat- és ártalomcsökkentési intézkedésekbe való beruházás és azokra vonatkozó további kutatás, amelyek a kábítószer-használathoz közvetlenül vagy közvetve kapcsolódó halálesetek, a kábítószer-használattal összefüggő, vér útján terjedő fertőző betegségek – de nemcsak a HIV és a vírusos hepatitis –, valamint a szexuális úton terjedő betegségek és a tuberkulózis jelentős csökkentését célozzák.
- (19.5) A kábítószer-használók hatékony és diverzifikált kezelése rendelkezésre állásának, elérhetőségének és hatókörének a növelése az EU egész területén, hogy e kezelések kiterjedjenek a problémás és függő kábítószer-használókra, és köztük a nem opioid szereket használókra is, annak érdekében, hogy mindenki, aki függőségi kezelésen részt szeretne venni, megtehesse azt, a felmerülő igényeknek megfelelően.
- (19.6) A kábítószer-kereslet csökkentését célzó intézkedések kidolgozásának, rendelkezésre állásának és hatályának a bővítése – adott esetben – a börtönök vonatkozásában, a rabok egészségügyi állapotának és igényeinek a megfelelő felmérése alapján, abból a célból, hogy az ellátás elérje a közösségekben nyújtott ellátás minőségének szintjét, valamint az emberi jogokról szóló európai egyezményben és az EU Alapjogi Chartájában foglalt, az egészségügyi ellátáshoz való jognak és az emberi méltóságnak megfelelően. Biztosítani kell az ellátás folyamatosságát a büntető igazságszolgáltatás valamennyi szakaszában, valamint a szabadlábra helyezés után is.
- (19.7) Olyan integrált ellátási modellek kidolgozása és kiterjesztése, amelyek a mentális és/vagy fizikai egészséggel kapcsolatos gondokkal, rehabilitációval és szociális támogatással összefüggő igényeket fedezik, annak érdekében, hogy javuljon és fejlődjön a problémás és a függő – köztük a komorbid – kábítószer-használók egészségügyi és társadalmi helyzete, társadalmi visszailleszkedése és felépülése.

- (19.8) Olyan hatékony és differenciált kábítószerkereslet-csökkentési intézkedések kidolgozása, melyeknek célja a kábítószer-használat megkezdésének visszaszorítása és/vagy késleltetése, és amelyek megfelelnek a kábítószer-használók adott csoportjai szükségleteinek, illetve adott használati mintáknak és helyszíneknek, különös figyelmet fordítva a kiszolgáltatott és marginalizált csoportokra.
- (19.9) Az Unióban a népegészségügyre esetlegesen veszélyt jelentő, helyi és regionális kábítószer-használati járványok megelőzése koordinált és hatékony közös megközelítés révén.
- (19.10) A kábítószer-kereslet csökkentésével kapcsolatos prioritások meghatározásakor figyelembe kell venni a kábítószer-jelenség sajátos jellemzőit, az azzal járó szükségleteket és kihívásokat nemzeti és uniós szinten. Elengedhetetlen, hogy erre a célra helyi, nemzeti és uniós szinten megfelelő forrásokat biztosítsanak.

III. Szakpolitikai terület: a kábítószer-kínálat csökkentése

- (20) A kábítószer-kínálat csökkentése magában foglalja a kábítószerrel kapcsolatos – különösen a szervezett – bűnözés megelőzését, az attól való eltérítést és annak megzavarását, ami igazságügyi és bűnüldözési együttműködésen, betiltáson, bűnügyi eszközök elkobzásán, nyomozáson és határigazgatáson keresztül történik.
- (21) A kábítószer-kínálat csökkentése területén a 2013–2020-as időszakra szóló, kábítószer elleni uniós stratégia célja, hogy a tiltott kábítószer-kereskedelem megzavarása, a tiltott kábítószerek előállításában és kereskedelmében érintett szervezett bűnözői csoportok felszámolása, a büntető igazságszolgáltatási rendszer hatékony alkalmazása, a célravezető bűnüldözési operatív információn alapuló bűnüldözés és a bűnüldözési operatív információk fokozott megosztása révén hozzájáruljon a tiltott kábítószerek beszerezhetőségének mérhető csökkenéséhez. Uniós szinten a hangsúlyt a kábítószerrel kapcsolatos nagy léptékű, határokon átnyúló jellegű és szervezett bűnözésre helyezi majd.
- (22) A kábítószer-kínálat csökkentése területén a következő prioritások kerültek meghatározásra (ezek sorrendje nem jelent fontossági sorrendet):
- (22.1) A bűnüldöző hatóságok közötti együttműködés és koordináció stratégiai és operatív szintű megerősítése. Ennek többek között magában kell foglalnia az információk (és a bűnüldözési operatív információ) határokon átnyúló, valós idejű cseréjének, valamint a legjobb gyakorlatok és az ismeretek megosztásának a javítását, továbbá közös műveletek és nyomozások lefolytatását is. E vonatkozásban fontosnak tekintendő a harmadik országokkal folytatott együttműködés az EU irányában vagy azon belül működő, kábítószerrel kapcsolatos szervezett bűnözés kezelésére vonatkozóan.
- (22.2) A tiltott kábítószerek Unión belüli és határon átnyúló előállításának, csempészetének, kereskedelmének, terjesztésének és árusításának, valamint ezen tevékenységek elősegítésének, továbbá az illegális kábítószer-előállítás során használt kábítószer-prekurzorok, pre-prekurzorok és egyéb alapvető vegyi anyagok eltérítésének a csökkentése.
- (22.3) A tendenciák alakulására, így például az egyes tiltott kábítószerek hígítószerként alkalmazott bizonyos vegyi anyagok eltérítésére és az új technológiák alkalmazásán keresztül történő kábítószer-ellátásra való eredményes reagálás.
- (22.4) Külön figyelmet kell szentelni az új kommunikációs technológiáknak, amelyek jelentős szerepet játszanak a kábítószerek (és ezen belül az új ellenőrzött pszichoaktív anyagok) előállításának, forgalmazásának, kereskedelmének és terjesztésének az elősegítésében.
- (22.5) A tagállamoknak továbbra is együtt kell működniük és – adott esetben – cselekvéseiket uniós szinten koordinálniuk kell az érintett uniós és nemzetközi szervekkel és ügynökségekkel (pl. Euro-pol, Eurojust, EMCDDA), és teljes mértékben ki kell használniuk az igazságügyi és bűnüldözési együttműködés terén meglévő olyan eszközöket és módszereket, mint a bűnüldözési operatív információn alapuló rendőri tevékenység, a kábítószerprofil-alkotás, a közös nyomozócsoportok, a közös vámügyi és rendőrségi műveletek, valamint olyan vonatkozó kezdeményezéseket, mint az EMPACT-projektek, az összekötő tisztviselők platformjai, illetve a regionális platformok.
- (22.6) Uniós szinten a hangsúlyt a nagy léptékű kábítószer-előállítást és -kereskedelmet célzó, bűnüldözési operatív információn alapuló bűnüldözésre kell helyezni. A tagállamokon belül és azok között a bűnüldöző hatóságok közötti, illetve az Európával folytatott szoros koordinációt és együttműködést tovább kell erősíteni.

- (22.7) Szükség esetén, amennyiben a feladatokat az Europolon keresztül kezdeményezik vagy hajtják végre, *ad hoc* regionális együttműködési kezdeményezéseket vagy platformokat lehet létrehozni az Unióban, hogy fel lehessen lépni a kábítószer-kereskedelem változó útvonalai nyomán felmerülő veszélyekkel és az újonnan kialakuló szervezett bűnözési központokkal szemben. Ezt összehangolt operatív válaszadás útján kell megtenni. Az ilyen jellegű intézkedéseknek összeegyeztethetőeknek kell lenniük a hatályos uniós jogi és működési szabályokkal, és ki kell egészíteniük azokat, továbbá a fenyegetettség értékelésén és elemzésén kell alapulniuk. Az ilyen együttműködési struktúráknak rugalmasnak kell lenniük, és ideiglenesek is lehetnek, a kezelendő konkrét veszély alakulásától függően, továbbá szoros együttműködést kell folytatniuk az összes érintett uniós ügynökséggel és platformmal, különösen az Euoppal.
- (22.8) Amennyiben szükséges, az EU kábítószerrel kapcsolatos igazságügyi és bűnüldözési együttműködésének, valamint a meglévő gyakorlatoknak gyorsabb és pontosabb reagálás révén történő megerősítése. Az igazságügyi és bűnüldözési együttműködési tevékenységek, az információcsere és a bűnüldözési operatív információ cseréjének a támogatása.
- (22.9) Az Európai Unió jogszabályi keretének a szükségletek szerinti célzott megerősítése oly módon, hogy az javítsa az EU reagálását az új fejlemények kezelése során, biztosítsa, hogy az együttműködési erőfeszítések kiegészítsék egymást a célból, hogy a határokon átnyúló szervezett bűnözői csoportokat felszámolják, a kábítószerrel kapcsolatos bűnözésből származó jövedelmeket a vagyon-visszaszerzési hivatalok uniós hálózatának maradéktalan kihasználásával elkobozzák, ezáltal biztosítva a még hatékonyabb válaszadást a kábítószer-kereskedelemből. A vonatkozó bűnüldözési eszközök továbbfejlesztésének lehetősége is mérlegelhető.
- (22.10) A kábítószer-kínálat csökkentése terén az Uniónak hatékonyabb szakpolitikákra kell törekednie azok értékelésének és elemzésének a megerősítése révén, a kábítószerpiacok, a kábítószerrel kapcsolatos bűnözés jobb megértése és a kábítószerrel kapcsolatos bűnüldözési válaszadás hatékonyságának javítása érdekében.
- (22.11) A bűncselekmények megelőzése, a visszaesések elkerülése és a büntető igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságának és eredményességének a javítása érdekében az Uniónak, az arányosság elvének tiszteletben tartása mellett, adott esetben ösztönöznie kell a kábítószerrel kapcsolatos szakpolitikák és programok alkalmazását, figyelemmel kísérését és hatékony végrehajtását, ideértve például a kábítószer-használó bűnelkövetők segítő szolgálatokhoz való el irányítást letartóztatásukkor (*arrest referral*) és a kényszerítő szankciók megfelelő alternatíváit (mint az oktatás-nevelés, a kezelés, a rehabilitáció, az utókezelés és a társadalmi visszailleszkedés).

IV. Átfogó kérdéskör: Koordináció

- (23) A kábítószer elleni uniós politika területén a koordináció célja kettős: egyrészt a szakpolitikai célok támogatását szolgáló szinergiák, a kommunikáció és a hatékony információ- és véleménycsere biztosítása, másrészt a kábítószerrel kapcsolatos aktív politikai párbeszéd, valamint a fejlemények és kihívások elemzésének ösztönzése uniós és nemzetközi szinten.

Koordinációra van szükség egyfelől az uniós intézményeken, a tagállamokon, egyéb érintett európai szervezeteken és a civil társadalmon belül és ezek között, másfelől pedig az EU, a nemzetközi szervek és harmadik országok között.

- (24) A koordináció területén a következő prioritások kerültek meghatározásra (ezek sorrendje nem jelent fontossági sorrendet):

- (24.1) Az érintett tagállamok, uniós intézmények, szervek és a kezdeményezések közötti szinergiák, koherencia és hatékony munkamódszerek biztosítása a lojális együttműködés elve alapján ⁽¹⁾, az erőfeszítések megkettőzésének elkerülésével, az információcsere hatékony megvalósításával, a források eredményes felhasználásával és gondoskodva a különböző egymást követő elnökségek intézkedéseinek folytonosságáról.
- (24.2) Tekintettel arra, hogy a kábítószerrel foglalkozó horizontális munkacsoport a kábítószer elleni politika területén a Tanácson belül fő koordinátori szereppel bír, tovább kell fokozni a csoport koordinációs erőfeszítéseit, hogy figyelembe tudja venni a kábítószer elleni politika területének egyes vonatkozásaiban érintett különböző szervek, így például a Belső Biztonságra Vonatkozó Operatív Együttműködéssel Foglalkozó Állandó Bizottság (COSI) és a népegészségügyi munkacsoport

⁽¹⁾ Az EUSZ 4. cikke.

munkáját. Ezen túlmenően a kábítószer-probléma kiegyensúlyozott megközelítése, mely egyenlő mértékben célozza a kábítószer-keresletet és -kínálatot, szoros együttműködést, interakciót és információcserét igényel a többi érintett tanácsai előkészítő szervvel, többek között a külügyek területével foglalkozó előkészítő szervekkel, illetve az igazságügyi és büntetőügyek, a bűnüldözés, a népegészségügy és a társadalmi ügyek területén folytatott más érintett uniós kezdeményezések tekintetében.

- (24.3) A multidiszciplináris együttműködést szolgáló munkamódszereknek és legjobb gyakorlatoknak az EU és a tagállamok általi továbbfejlesztése és végrehajtása a stratégia céljainak megfelelően, és ennek nemzeti szinten történő ösztönzése.
- (24.4) Valamennyi elnökség alatt lehetőségek biztosítása – például a nemzeti kábítószerpolitikai koordinátorok találkozási alkalmával – arra, hogy a kábítószer elleni uniós stratégia szempontjából értéktöbbséggel bíró, a koordinációt, az együttműködést, a kialakuló tendenciákat, a hatékony beavatkozásokat és egyéb szakpolitikai fejleményeket érintő kérdéseket megvitassák, figyelemmel kísérjék és értékeljék.
- (24.5) Annak ösztönzése és elősegítése, hogy a civil társadalom, és azon belül többek között a nem kormányzati szervezetek, illetve a fiatalok, a kábítószer-használók és a kábítószerrel kapcsolatos szolgálatok ügyfelei tevékenyen és hatékonyan vegyenek részt és vállaljanak szerepet a kábítószer elleni politika nemzeti, uniós és nemzetközi szintű kialakításában és végrehajtásában. Az EU kábítószerekkel kapcsolatos civil társadalmi fórumának bevonása uniós és nemzetközi szinten.
- (24.6) Annak biztosítása, hogy az EU egységes hangon nyilvánuljon meg a nemzetközi fórumokon, mint például a Kábítószerekkel foglalkozó bizottságban (CND) és a harmadik országokkal folytatott párbeszéd során, és ezek alkalmával integrált, kiegyensúlyozott és tényeken alapuló uniós megközelítést ösztönözzön a kábítószerre vonatkozóan. Ennek keretében az Unió küldöttségei hasznos szerepet tölthetnek be a kábítószer területére vonatkozó ilyen megközelítés népszerűsítésében és a kábítószer elleni politikára vonatkozó koherens eszmecsere elősegítésében.

V. Átfogó kérdéskör: nemzetközi együttműködés

(25) A nemzetközi együttműködés olyan kulcsfontosságú terület, amelyen az EU értéktöbbséget jelent a kábítószer elleni politikák koordinálására és a kihívások kezelésére vonatkozó tagállami erőfeszítések tekintetében. A kábítószer elleni politika területén az EU kapcsolatai a közös felelősség és a multilateralizmus elvén, az integrált, kiegyensúlyozott és tényeken nyugvó megközelítésen, valamint a kábítószer elleni politikának a fejlesztési politikában való érvényesítésén, az emberi jogok és az emberi méltóság tiszteletén és a nemzetközi egyezmények betartásán alapulnak.

(26) A nemzetközi együttműködés területén a 2013–2020-as időszakra szóló, kábítószer elleni uniós stratégia célja, hogy átfogó és kiegyensúlyozott módon tovább erősítse a kábítószerrel kapcsolatos kérdésekről folytatott párbeszédet és együttműködést az EU, valamint a harmadik országok és a nemzetközi szervezetek között.

(27) A kábítószer elleni uniós stratégia egy olyan átfogó megközelítés része, amely lehetővé teszi, hogy az EU a nemzetközi porondon és a partnerországokkal fennálló kapcsolataiban egységes álláspontot képviseljen. Az EU továbbra is elkötelezett marad a kábítószer elleni politika alapvető irányvonalairól folytatott nemzetközi együttműködés és vita iránt, és tevékeny szerepet vállal a kábítószer-kereslet és -kínálat csökkentését egyformán célzó, tudományos tényeken és bűnüldözési operatív információra alapuló, az emberi jogokat is tiszteletben tartó uniós megközelítés eredményei elérésében.

Ez uniós szinten megköveteli a politikák és az intézkedések – többek között a kapcsolati együttműködés – koherenciáját a kábítószer-kereslet csökkentésére, és azon belül a kockázatsökkentésre és az egészségkárosodás mérséklésére, a kábítószer-kínálat csökkentésére, alternatív fejlesztésre, az ismeretek megosztására és átadására, valamint az állami és nem állami szereplők bevonására vonatkozóan.

(28) Az Uniónak és tagállamainak garantálniuk kell a kábítószer elleni uniós stratégia és annak céljai integrálását az átfogó uniós külpolitikai keretbe, egy olyan átfogó megközelítés részeként, amely maradéktalanul, valamint koherens és koordinált módon felhasználja az EU rendelkezésére álló különböző politikákat és diplomáciai, politikai és pénzügyi eszközöket. E folyamatot elő kell segítenie a főképviselőnek, akit az EKSZ támogat.

- (29) A kábítószeres területén az EU külső tevékenységének célja az, hogy tovább erősítse és támogassa a harmadik országoknak a népegészségügyi, a biztonsági és a védelmi kihívások kezelése terén kifejtett erőfeszítéseit. Erre az ebben a stratégiában foglalt kezdeményezések és az azokat követő cselekvési tervek végrehajtása révén kerül sor, amelyek többek között alternatív fejlesztésre, a kábítószer-kereslet és -kínálat csökkentésére, az emberi jogok előmozdítására és védelmére vonatkoznak, figyelembe véve a regionális kezdeményezéseket is. A kábítószer-előállításnak és -kereskedelemnek a származási és tranzitországok belső stabilitására és biztonsági helyzetére gyakorolt hatását tekintve, az intézkedések a korrupciót, a pénzmosást és a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményekből származó jövedelmet is célozzák majd.
- (30) A nemzetközi együttműködés területén a következő prioritások kerültek meghatározásra (ezek sorrendje nem jelent fontossági sorrendet):
- (30.1) A kábítószer elleni uniós politikák belső és külső vonatkozásai és a harmadik országoknak a kábítószeres területén adott válaszaik közötti koherencia javítása.
- (30.2) Az uniós szerepvállalás és koordináció fokozása a kábítószer elleni nemzetközi politikai párbeszédben, egyrészt a nemzetközi szervezetekkel és struktúrákkal, például az ENSZ-szel, a G8-al és az Európa Tanáccsal folytatott tárgyalások tekintetében, másrészt a harmadik országokkal fenntartott kapcsolatok vonatkozásában, a közös uniós álláspontok kialakítása és az ENSZ kábítószer elleni politikai folyamatában való hatékony szerep biztosítása érdekében.
- (30.3) A kábítószeres területén folytatott nemzetközi együttműködésnek az EU és partnerei közötti általános politikai kapcsolatok és keretmegállapodások szerves részévé tétele, nemzeti és/vagy regionális szinten egyaránt. Integrált, kiegyensúlyozott és tényeken alapuló uniós megközelítést kell tükröznie, és magában kell foglalnia a politikai párbeszédet, a kábítószerrel kapcsolatos koordinációt, a kereslet csökkentését (azon belül a kockázatsökkentést és az egészségkárosodás mérséklését), a kínálat csökkentését, ideértve az alternatív fejlesztést és a bűnüldözést, a kábítószer elleni politikáknak a szélesebb fejlesztési együttműködési tervbe való integrációját, a tájékoztatást, a kutatást, a figyelemmel kísérést és az értékelést.
- (30.4) Annak biztosítása, hogy az Unió átfogó nemzetközi válaszokat ad és intézkedéseket tesz a kiemelt harmadik országokban és régiókban szerte a világon, amelynek során figyelembe veszi a kábítószer-jelenség minden dimenzióját, és megerősített partnerségeken keresztül foglalkozik az ezen országok és régiók fejlődésével, stabilitásával és biztonságával.
- (30.5) Annak biztosítása, hogy az Uniónak a kábítószerrel kapcsolatos nemzetközi válaszadása tényeken alapul és magában foglalja a helyzet és annak fejlődése figyelemmel kísérését, különböző információs eszközök felhasználásával, amelyek a Bizottság, az EKSZ és az EU küldöttségei, a tagállamok, az EMCDDA, az Eurojust és az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ rendelkezésére állnak, mindezt az ENSZ Kábítószer- és Bűnügyi Hivatalával (UNODC) folytatott szoros együttműködésben.
- (30.6) Annak biztosítása, hogy a tagjelölt és a potenciális tagjelölt országoknak, valamint az európai szomszédságpolitika országainak nyújtott támogatás a kínálat és a kereslet csökkentésére egyaránt építő, megfelelő bűnüldözési kapacitás kialakítására és tényeken alapuló, hatékony és kiegyensúlyozott kábítószer-politikák kidolgozására összpontosít, megerősített együttműködés révén, amely magában foglalja az uniós legjobb gyakorlatok megosztását és – adott esetben – az uniós ügynökségek, így például az EMCDDA, az Eurojust és az Eurojust munkájában való részvételét.
- (30.7) Az ezen stratégiákkal, célokkal és a vonatkozó kezdeményezésekkel kapcsolatos politikai párbeszéd és információcsere fenntartható szintjének biztosítása a nemzetközi partnerekkel a kábítószerrel folytatott párbeszédnek révén, a regionális és a kétoldalú kapcsolatokban egyaránt. A kulcsfontosságú partnereket az alapján határozzák meg, hogy milyen az Unióval való együttműködési helyzetük, és hogy milyen szerepet töltenek be a tiltott kábítószeres globális jelenségének kezelésében, figyelembe véve ugyanakkor a kábítószer-helyzet alakulása eredményeként megjelenő új partnereket. A politikai párbeszédnek ki kell egészítenie a többi külső együttműködési struktúrát és azok hatását, illetve összhangban kell állnia azokkal, és adott esetben fórumot kell biztosítania az együttműködési prioritások, illetve az uniós finanszírozású projektek tekintetében elért eredmények megvitatásához.
- (30.8) A megfelelő szintű finanszírozás és szakértelem biztosítása (az EU és tagállamai által), ideértve a koordináció megerősítését, a pénzügyi és a technikai támogatás figyelemmel kísérését és értékelését, egyszersmind szinergiák kialakítására törekedve és folyamatosan egyensúlyozva az együttműködés, a források, a pénzügyi és technikai támogatás átlátható elosztása, a kábítószer-kereslet és -kínálat

csökkentését célzó intézkedések között, az uniós megközelítésnek megfelelően. Az Uniónak annak érdekében kell munkálkodnia, hogy az EU küldöttségei rendelkezzenek a kábítószeres területére vonatkozó, a harmadik országokat célzó intézkedések végrehajtásának támogatásához szükséges megfelelő szakértelemmel. E kábítószer elleni uniós stratégia felidős és végső értékelése során meg kell vizsgálni az EU harmadik országbeli ráfordításait, a Bizottságnak és az EKSZ-nek pedig adott esetben naprakész információkkal kell ellátnia a tagállamokat az EU Unión kívüli ráfordításaival kapcsolatos prioritásokról és eredményekről.

- (30.9) A forrásországoknak nyújtott pénzügyi és technikai támogatás során az Uniónak és a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az alternatív fejlesztési programok:
- nincsenek feltételhez kötve, megkülönböztetés-mentesek, és amennyiben felszámolás van tervbe véve, az megfelelően ütemezett,
 - reális vidékfejlesztési célokat tűznek ki és sikermutatókat határoznak meg, biztosítva ezáltal az elkötelezettséget a célközösség körében, valamint
 - támogatják a helyi fejlesztést, és ezzel párhuzamosan figyelembe veszik az olyan tényezőkkel való kölcsönhatást, mint az emberi biztonság, az irányítás, az erőszak, az emberi jogok, a fejlődés és az élelmezésbiztonság.
- (30.10) Annak biztosítása, hogy a kábítószer elleni politika területén az emberi jogok védelme teljes mértékben érvényesül a politikai párbeszéd és a vonatkozó programok és projektek végrehajtása és teljesítése során.

VI. Átfogó kérdéskör: tájékoztatás, kutatás, figyelemmel kísérés és értékelés

(31) A tájékoztatás, kutatás, figyelemmel kísérés és értékelés területén a 2013–2020-as időszakra szóló, kábítószer elleni uniós stratégia célja, hogy hozzájáruljon a kábítószer-jelenség valamennyi vonatkozásának és az intézkedések hatásának jobb megértéséhez annak érdekében, hogy megbízható és átfogó tényalapot nyújtson a szakpolitikákhoz és a fellépésekhez. A 2013–2020-as időszakra szóló, kábítószer elleni uniós stratégia célja továbbá, hogy a figyelemmel kíséresi, kutatási és értékelési eredmények jobb terjesztéséhez is hozzájáruljon, uniós és tagállami szinten egyaránt, biztosítva ezáltal a szinergiák megerősítését, a pénzügyi források kiegyensúlyozott elosztását és a párhuzamos erőfeszítések elkerülését. Ez a módszerek összehangolása, hálózatépítés és szorosabb együttműködés révén érhető el.

(32) A tájékoztatás, kutatás, figyelemmel kísérés és értékelés területén a következő prioritások kerültek meghatározásra (ezek sorrendje nem jelent fontossági sorrendet):

- (32.1) Az Uniónak és tagállamainak továbbra is folytatnia kell a beruházást az információcsere, az adatgyűjtés és a figyelemmel kísérés, a kábítószerrel kapcsolatos helyzet kutatása és értékelése, valamint az arra adott válaszok tekintetében, tagállami és uniós szinten egyaránt. Ennek a kábítószer-jelenség valamennyi vonatkozására ki kell terjednie, a kábítószer-keresletet és -kínálatot is ideértve. A kábítószer-kereslet csökkentése terén különös hangsúlyt kell helyezni az EMCDDA kulcsfontosságú mutatóinak alkalmazásával történő adatgyűjtés és jelentéstétel folytatására és továbbfejlesztésére.
- (32.2) Az EMCDDA-nak – megbízatása keretében – tovább kell fejlesztenie a tudásinfrastruktúrát és továbbra is lényegi, központi szerepet kell betöltenie a tiltott kábítószerekkel kapcsolatos uniós tájékoztatás, kutatás, figyelemmel kísérés és értékelés központi elősegítésében, támogatásban és nyújtásban. Továbbra is jól időzített, holisztikus és átfogó értékelést kell nyújtania az európai kábítószer-helyzetről és az arra adott válaszokról, valamint együtt kell működnie más érintett szervezetekkel, többek között – adott esetben – az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központtal (ECDC), az Európai Gyógyszerügynökséggel (EMA) és az Egészségügyi Világszervezettel (WHO).
- (32.3) Az Europolnak folytatnia kell a kábítószerrel összefüggő szervezett bűnözés területén végzett információgyűjtésre és -elemzésre irányuló erőfeszítéseit, a tagállamoknak pedig tájékoztatniuk kell az ügynökséget minden vonatkozó információról. Az említett ügynökségnek folytatnia kell a kábítószerrel kapcsolatos uniós szervezett bűnözéssel való fenyegetettség értékelésére vonatkozó rendszeres jelentéstételt (pl. EU SOCTA).

- (32.4) A tagállamoknak, az uniós intézményeknek és ügynökségeknek az elemzések javítása és a megalapozott döntéshozatal céljából erősíteniük kell a tájékoztatást és az adatgyűjtést a kábítószer-kínálat valamennyi vonatkozása tekintetében, ideértve a kábítószerpiacokat, a kábítószerrel összefüggő bűnözést és a kábítószer-kínálat csökkentését is. Az adatgyűjtés tökéletesítése, valamint a szakpolitika szempontjából releváns, tudományosan megalapozott mutatók továbbfejlesztése érdekében a tagállamok, a Bizottság, az EMCDDA és az Europol, valamint – adott esetben – egyéb uniós ügynökségek együttműködése szükséges.
- (32.5) Az uniós intézményeknek és szervezeteknek, valamint a tagállamoknak meg kell erősíteniük a vonatkozó kapacitásaikat, hogy az új pszichoaktív anyagok megjelenését, a kábítószer-fogyasztásban bekövetkező viselkedéses változásokat és járványkitöréseket, valamint más, a népegészségügyre és közbiztonságra kockázatot jelentő, újonnan kialakuló tendenciákat gyorsan és hatékonyan észleljék, értékeljék, illetve reagáljanak azokra. Ez többek között a hatályos uniós jogszabályok megerősítésével, valamint az információ, a bűnüldözési operatív információ, az ismeretek és a legjobb gyakorlatok cseréjével érhető el.
- (32.6) A tagállamoknak, az uniós intézményeknek és ügynökségeknek elő kell mozdítaniuk és támogatniuk kell a kutatást, többek között az új pszichoaktív anyagokkal kapcsolatos alkalmazott kutatást, valamint biztosítaniuk kell a nemzeti és uniós szintű hálózatok közötti együttműködést és koordinációt a jelenség jobb megértése érdekében. E terület figyelemmel kísérését az EMCDDA-val szoros együttműködésben fokozni kell. Különös hangsúlyt kell helyezni a kriminalisztikai és toxikológiai kapacitás fejlesztésére, valamint a járványügyi információk rendelkezésre állásának javítására.
- (32.7) A tagállamoknak további erőfeszítéseket kell tenniük az figyelemmel kísérés és az információcsera tekintetében az Unióban – többek között a nemzeti kapcsolattartó pontok Reitox-hálózatán keresztül – elért eredmények fenntartására, ugyanakkor támogatniuk kell a kábítószer-kereslet és -kínálat területén szabványosított uniós adatgyűjtés és elemzés továbbfejlesztését.
- (32.8) Megfelelő finanszírozás biztosítása a kábítószerrel kapcsolatos kutatási és fejlesztési projekteknek uniós és nemzeti szinten, a pénzügyi forrásoknak megfelelően, többek között a 2014–2020-as időszakra vonatkozó uniós pénzügyi programokon keresztül. Az uniós szinten támogatott projekteknek figyelembe kell venniük a stratégiában és az ahhoz kapcsolódó cselekvési tervekben meghatározott prioritásokat, valamint egyértelmű értéktöbbletet kell jelenteniük a koherencia és a szinergiák biztosítása révén, ugyanakkor el kell kerülni a programokon belüli és az uniós szervek közötti párhuzamos munkavégzést.
- (32.9) Az uniós intézményeknek és szervezeteknek, valamint a tagállamoknak el kell ismerniük a politikákra és a fellépésekre vonatkozó tudományos (az elért eredményekre összpontosító) értékelés szerepét mint a kábítószer-politikával kapcsolatos uniós megközelítés megerősítésének fontos elemét, és ösztönözniük kell annak alkalmazását nemzeti, uniós és nemzetközi szinten egyaránt.
- (32.10) A kábítószerrel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó szakemberek képzésének biztosítása és megerősítése úgy a kábítószer-kereslet mint a kábítószer-kínálat csökkentésének területén.
-